

mere end 50 år gamle, i argumentationen imod en politisk beslutning truffet af et flertal i Folketinget i dag.

Hvis domstolene beslutter, at krigen var grundlovsstridig, har de dermed også sagt, at der er en grænse for, hvor langt forfatningsfortolkningen kan gå. Det er noget, der givetvis vil bidrage til, at nogle af de partier, der har afvist behovet for en grundlovsændring, omgående ville skifte opfattelse.

En forudsætning for valget er, at man, som det står i grundloven, har fast bopæl i riget. Umiddelbart skulle man tro, at det betyder, at man skal bo i Danmark. Men i mange år har ansatte på ambassader, søfolk, der sejler på danske skibe, og i stigende omfang danskere, der arbejder i danske virksomheder i udlandet, haft valget. Det er altså en forfatningsmæssig fortolkning af grundloven.

Den nuværende regering ville gå videre i den fortolkning. Men et sagkyndigt udvalg, som regeringen nedsatte i 2003, bl.a. med tre fremtrædende juridiske eksperter, Jens Peter Christensen, Claus Haagen Jensen og Henrik Zahle, satte en klar grænse for yderligere udvidelse af denne ret med henvisning til grundloven. Dermed er Danmark et af de mest restriktive lande på det punkt på grund af grundloven.

Hidtil har den danske regering afvist ændringer af grundloven. Det ligger nærmest indbygget i en regerings opgaver at afvise ændringer af grundloven. Det gælder både den tidligere SR-regering og den nuværende VK-regering.

Det, der er lidt pudsigt eller måske tankevækkende, er, at argumenterne stort set er de samme uanset regeringens partifarve. En regering mener sjældent, at der er et behov for det, med den argumentation, at det er der vist ikke nogen bred opbakning til. Derfor skal der ikke ske noget.

Da Venstre var i opposition, foreslog partiet nedsættelse af et ekspertudvalg, jævnfør fru Birthe Rønn Hornbech i Folketinget den 28. januar 1999:

»Venstre foreslår, at der nedsættes et udvalg af eksperter i statsret for at få kortlagt de punkter, hvor der eventuelt måtte være juridiske behov for ændringer i grundloven«.

Det forslag blev gemt meget langt væk, da hr. Anders Fogh Rasmussen blev statsminister.

Derimod ændrede Socialdemokratiet og Det Radikale Venstre spor, efter at de kom i opposition. Så blev de tilhængere af en ny grundlov. Havde de været det, dengang de havde rege-

ringsmagten, havde de meget set anderledes ud i dag. Så havde der været et flertal for at sætte processen i gang. Men sådan er der så meget.

Man kan sige, at set med nutidens øjne giver grundloven fra 1953 ikke megen mening. Som nævnt optræder »kongen« og »kongens« 36 gange; menneskerettighederne og retssikkerhedsreglerne er ufuldstændige; folkestyre, demokrati og de politiske partier omtales ikke; der står ikke noget om indholdet af det kommunale selvstyre; forholdet til EU er ikke nævnt, logisk nok i kraft af grundlovens alder. Det er blot for at nævne nogle af de mangler, der er.

Man kan sige det på den måde, at den danske grundlov betyder mindre og mindre, men at vi til gengæld har en forfatning, der er nogenlunde tidssvarende. Men enkelte steder sætter grundlovens ord også utidssvarende grænser, jævnfør bestemmelsen om bopæl i riget og formuleringen om monarkens politiske funktioner.

Det er noget rod, at vi ikke har en grundlov, der nogenlunde svarer til vores forfatning, hvor man kan læse om, hvad de grundlæggende regler og rettigheder er. Får vi ikke en ny grundlov, er det mere relevant at henvise til forfatningen end til grundloven. Men det fornuftige ville selvfølgelig være, at vi får en ny grundlov, og det forudsætter, at også politikerne her i salen – måske ikke lige dem, der er til stede i dag, men dem, der er valgt til Folketinget – gider sætte sig for at være politikere, også når det er svært.

Det er baggrunden for, at vi fra SF's side har foreslået nedsættelse af en grundlovskommission, og vi har også suppleret det med vores egne ideer til, hvordan en ny grundlov kan se ud. Det er naturligvis ikke et udtryk for et realistisk håb om, at en kommende grundlov vil se ud, som vi har foreslået, men for at give et indspark til den debat, vi mener er nødvendig i få sat i gang.

Vi håber også, at andre partier vil formulere sig, så vi til ad den vej kan udvikle en mere og mere seriøs debat, som munder ud i, at vi får foretaget ændringer af grundloven.

Afslutningsvis vil jeg sige, at debatten i dag har vist, at der er forskellige opfattelser af at ændre grundloven, og en almindelig samtælling kan godt få mig til at konkludere, at der ikke bliver nedsat en grundlovskommission. Men vi vil benytte det arbejde, som bliver igangsat med grundlovsudvalget, til at sætte fokus på det, vi opfatter som nødvendige ændringer af grundloven.

Vi håber, at vi igennem udvalgsarbejdet kan få rejst en debat, som rækker lidt ud over den